

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 209

гр. София, 17.04. 2012 г.

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД, Четвърто гражданско отделение, в закрито заседание на тринадесети март през две хиляди и дванадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ВЕСКА РАЙЧЕВА

ЧЛЕНОВЕ: СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА

БОЯН ЦОНЕВ

като разгледа докладваното от съдия Боян Цонев гр. дело № 1330 по описа за 2011 г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по чл. 288 от ГПК.

Образувано е по касационна жалба на Н. М. Я. срещу решение № 213/11.07.2011 г. по въззивно гр. дело № 388/2011 г. на Хасковския окръжен съд, с което, като е потвърдено решение № 140/28.02.2011 г. по гр. дело № 1864/2010 г. на Хасковския районен съд, са отхвърлени предявените от жалбоподателя срещу Я. М. Я. искове с правно основание чл. 31, ал. 2 от ЗС за сумата 24 000 лв. и с правно основание чл. 86 от ЗЗД за сумата 900 лв., за периода 26.07.2005 г. – 26.07.2010 г.

Касационната жалба е подадена в срок от процесуално легитимирано за това лице срещу подлежащо на касационно обжалване въззивно решение и е процесуално допустима. В нея се излагат оплаквания за неправилност на обжалваното решение.

Ответникът Я. М. Я. в отговора на касационната жалба излага становище и съображения, че не са налице сочените от касатора основания за допускане на касационното обжалване на въззивното решение.

В писменото изложение на жалбоподателя по чл. 284, ал. 3, т. 1 от ГПК, като общо основание по чл. 280, ал. 1 от ГПК за допускане на касационното обжалване, е формулиран следният материалноправен въпрос: съставлява ли личното ползване на съсобствения имот само от един от съсобствениците необходима предпоставка за основателността на претенцията за обезщетение по чл. 31, ал. 2 от ЗС или от значение е само обстоятелството, че той пречи на останалите съсобственици да ползват общата вещ. Като допълнително основание за допускане на касационното обжалване се сочат тези по чл. 280, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ГПК, а именно, – че този материалноправен въпрос е решен от въззивния съд в противоречие с практиката на ВКС, както и че е решаван противоречиво от съдилищата. В тази връзка са посочени и представени (в преписи): тълкувателно решение № 129/30.06.1986 г. на ОСГК на ВКС, определение № 433/21.04.2010 г. по гр. дело № 160/2010 г. на IV-то гр. отд. на ВКС, решение № 394/18.05.2010 г. по гр. дело № 1045/2009 г. на IV-то гр. отд. на ВКС и решение № 80/24.02.2010 г. по гр. дело № 102/2009 г. на IV-то гр. отд. на ВКС.

За да постанови обжалваното решение, въззивният съд е приел, че разпоредбата на чл. 31, ал. 2 от ЗС предвижда изрична предпоставка за правото на обезщетение на неползващия съсобственик, а именно – личното използване на общата вещ съобразно предназначението ѝ от някой от съсобствениците, т.е. ползването да е за задоволяване на лични потребности на последния, съобразени с предназначението на вещта. Изискването за лично използване означава пряко, непосредствено служене с вещта от съсобственика, което изключва възможността за осъществяване на такова използване

чрез трето лице, включително и чрез сключен помежду им договор за заем за послужване. При липса на посочената предпоставка, отговорност на ответника-съсобственик по чл. 31 ал. 2 от ЗС не може да се търси, дори той да е попречил на ищеца-съсобственик да ползва общата вещ според правата му, предоставяйки я за ползване на трето лице. Въззивният съд е посочил, че в същия смисъл е и решение № 276/12.04.2010 г. по гр. дело № 912/2009 г. на IV-то гр. отд. на ВКС. С оглед на това, и като е приел предвид доказателствата по делото, че в случая дори ключът за процесните втори и трети етаж от съсобствената сграда с общ вход да се намира у сина на ответника – М. Я. М., който използва първия етаж от сградата като баничарница, въззивният съд е приел, че не е налице основната предпоставка за уважаване на исковата претенция по чл. 31, ал. 2 от ЗС, а именно – наличието на лично ползване от страна на ответника Я. Я..

При изследване наведените от касатора основания за допускане на касационното обжалване на въззивното решение, настоящият състав на IV-то гр. отд. на ВКС констатира наличието на противоречива практика на ВКС по смисъла на чл. 292 от ГПК, при разрешаването на поставения по настоящото дело материалноправен въпрос по приложението на чл. 31, ал. 2 от ЗС, а именно:

В постановеното по реда на чл. 290 от ГПК, решение № 182/13.06.2011 г. по гр. дело № 160/2010 г. на IV-то гр. отд. на ВКС (по което дело е постановено и посоченото и представено от касатора, определение № 433/21.04.2010 г.), по почти идентичен материалноправен въпрос по приложението на чл. 31, ал. 2 от ЗС – ползва ли съсобственикът лично общата вещ, когато пречи на останалите съсобственици да я ползват съобразно квотите си в съсобствеността, е прието, че лично ползване на общата вещ е всяко осъществено от съсобственика поведение, което пречи или ограничава другите съсобственици да ползват вещта според правата си, като без правно значение е дали ограничавайки правата на другите съсобственици, съсобственикът ползва вещта лично, дали не допуска никой да я ползва или е допуснал трети лица да я ползват на възмездно или безвъзмездно основание. Същото разрешение е възприето и в постановеното по реда на чл. 290 от ГПК, решение № 129/03.04.2012 г. по гр. дело № 1415/2010 г. на IV-то гр. отд. на ВКС. В посоченото и представено от касатора, решение № 80/24.02.2010 г. по гр. дело № 102/2009 г. на IV-то гр. отд. на ВКС, постановено по реда на чл. 290 от ГПК, при същата фактическа обстановка като по настоящото дело – съсобственият имот не е бил ползван лично от ответника-съсобственик, а от неговия син, също е прието (макар и при липса на изрично формулиран правен въпрос), че законът не ограничава правото на обезщетение по чл. 31, ал. 2 от ЗС само до случаите на лична употреба на общата вещ от един съсобственик, предвид което претенцията за обезщетение е уважена частично.

От друга страна, в посоченото и цитирано от въззивния съд по настоящото дело, решение № 276/12.04.2010 г. по гр. дело № 912/2009 г. на IV-то гр. отд. на ВКС, постановено по реда на чл. 290 – чл. 291 от ГПК (и то между страните и по настоящото дело, но досежно първия етаж от съсобствената сграда, използван като баничарница от сина на ответника – М. Я. М.), също по материалноправния въпрос по приложението на чл. 31, ал. 2 от ЗС – когато съсобственият имот се ползва от сина на един от съсобствениците, който пречи на другия съсобственик да ползва имота, дължи ли обезщетение на последния за ползата, от която го е лишил по отношение на съсобствения имот според частта му, е прието обратното разрешение, което е възприето и от въззивния съд по настоящото дело, а именно – следното: Разпоредбата на чл. 31, ал. 2 от ЗС предвижда изрична предпоставка за правото на обезщетение на неползващия съсобственик – личното използване на общата вещ съобразно предназначението ѝ от някой (някои) от съсобствениците, т.е. ползването да е за задоволяване на лични потребности на последните, съобразени с предназначението на вещта. Изискването за лично използване означава пряко, непосредствено служене с вещта от съсобственика, което изключва възможността за осъществяване на такова

използване чрез трето лице, включително и чрез сключен помежду им договор за заем за послужване. Това е така, тъй като по определение, съдържащо се в разпоредбата на чл. 243 от ЗЗД, заемателят по договор за заем за послужване ползва лично за себе си, а не за съсобственика, заетата вещ. При липса на посочената предпоставка, отговорност на ответника-съсобственик по чл. 31, ал. 2 от ЗС не може да се търси, дори той да е попречил на ищеца-съсобственик да ползва общата вещ според правата му (по смисъла на чл. 31, ал. 1 от ЗС), предоставяйки я за ползване на трето лице. В такъв случай защитата си ищецът може да осъществи на други предвидени в закона основания.

При наличието на горната противоречива практика на ВКС по поставения и от касатора по настоящото дело материалноправен въпрос, са налице предпоставките по чл. 292 от ГПК за спиране на касационното производство по делото и предлагане на ОСГК на ВКС да постанови тълкувателно решение. С оглед на това, по настоящето дело не може да бъде постановено определение по реда на чл. 288 от ГПК преди изясняването на въпроса налице ли са предпоставките за издаване на тълкувателно решение и ако да – какво задължително тълкуване ще даде ОСГК на ВКС (в този смисъл е и тълкувателно решение № 2/28.09.2011 г. по тълк. дело № 2/2010 г. на ОСГК на ВКС).

Следва да се отбележи, че посоченото от касатора тълкувателно решение № 129/30.06.1986 г. на ОСГК на ВКС е такова по чл. 51, ал. 1 и чл. 52, ал. 1 от ЗУС (отм.), поради което то няма характера на задължителна практика на ВКС по смисъла на чл. 280, ал. 1, т. 1 от ГПК (в този смисъл е и т. 2 от тълкувателно решение № 1/19.02.2010 г. по тълк. дело № 1/2009 г. на ОСГК на ВКС). Освен това, с него не е даден отговор на поставения по настоящото дело материалноправен въпрос, а по други такива – относно дължимостта и размера на обезщетението по чл. 31, ал. 2 от ЗС при лично ползване само от един от съсобствениците на съсобствен лек автомобил. Разрешаване на поставения по настоящото дело материалноправен въпрос не е налице и с посоченото и представено от касатора, решение № 394/18.05.2010 г. по гр. дело № 1045/2009 г. на IV-то гр. отд. на ВКС, което е постановено в касационно производство, допуснато по друг материалноправен въпрос – относно дължимостта на обезщетение по чл. 31, ал. 2 от ЗС от съпруга, на когото съсобственото жилище е предоставено при развода, на неползващия съпруг. Поради това, тези решения не следва да се вземат предвид в случая.

Мотивиран от гореизложеното, Върховният касационен съд, състав на Четвърто гражданско отделение

О П Р Е Д Е Л И :

СПИРА производството по гр. дело № 1330/2011 г. по описа на Върховния касационен съд, Четвърто гражданско отделение;

ПРЕДЛАГА на Общото събрание на Гражданската колегия на Върховния касационен съд да постанови тълкувателно решение по следния материалноправен въпрос: съставлява ли личното ползване на съсобствения имот само от един от съсобствениците необходима предпоставка за основателността на претенцията за обезщетение по чл. 31, ал. 2 от ЗС или от значение е само обстоятелството, че той пречи на останалите съсобственици да ползват общата вещ.

Препис от определението да се докладва на Председателя на Гражданската колегия на Върховния касационен съд.

Определението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.